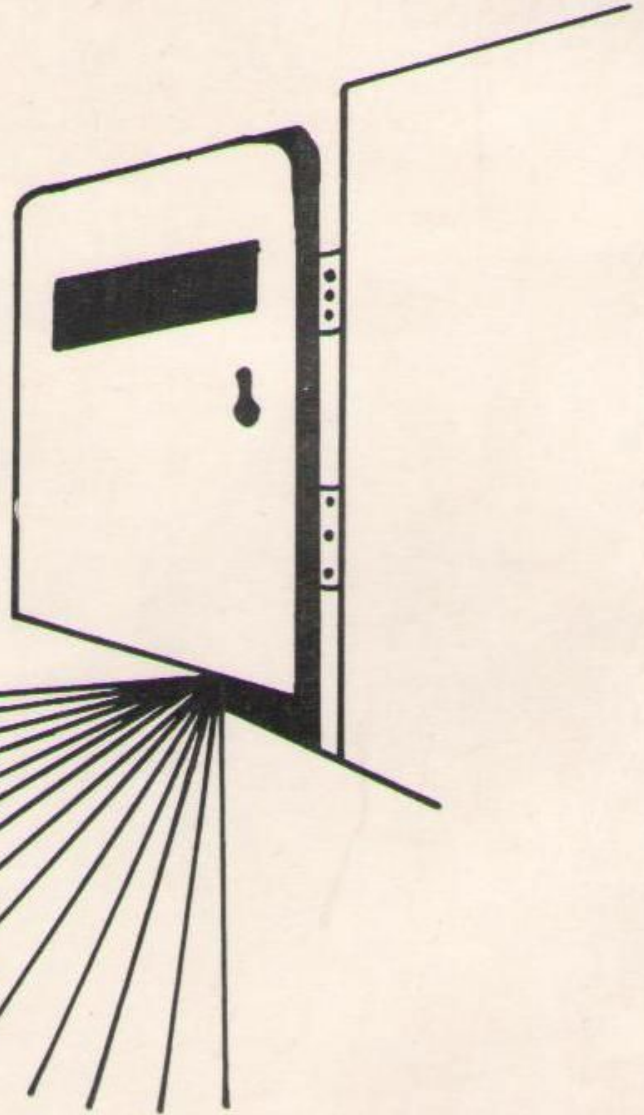

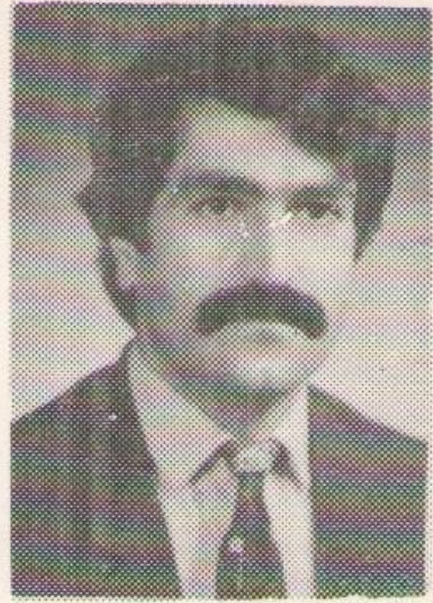

چيرۆك

ده رگا

نووسینی؛
که مال سه عدی

قصص

الباب

كمال سعدي

نرخى دیناریکە

سەرپەرشتى چاپ : سەعدوئىلا شىخانى

نەخشەى بەرگ : محسن محمد امين

مطبعة الحوادث - بغداد - هاتف ٤١٥٢٦٨٥

له بلاوگراوه کانی سه عدوتلا شیتخانی ژماره (۲۸)

چیرۆک

دهرگا

که مال سه عدی

چاپخانهی (الحوادث) - به غدا -

-
- چيرۆك •
 - دەرگا •
 - نووسىنى : كەمال سەئىدى •
 - بەغدا - چاپخانىھى (الحوادث) - ۱۹۹۰ - •
 - (۱۰۰۰) دانھى لى چاپكراوھ •
-

ناوہ پروک

- ۱ - گومان
- ۲ - دەرگا
- ۳ - دہنگ نووسان
- ۴ - تاوان
- ۵ - یوبیلی ئالتوونی
- ۶ - شیخ عہ بدولا
- ۷ - مہسہلہ دہ دینارہ کہیہ
- ۸ - کونہ ہوار
- ۹ - تہلہ فزیونہ رەشو سپی یہ کہ
- ۱۰ - ووجاغ کویر
- ۱۱ - پیتسوازی
- ۱۲ - سی چیرۆکی زۆر کورت

تاریخچه

۱ -

۲ -

۳ -

۴ -

۵ -

۶ -

۷ -

۸ -

۹ -

۱۰ -

۱۱ -

۱۲ -

پیشگه‌شہ به :-

- ماموستای فولکلور پروهرو پابه‌ر عومہر شینخہ‌لا دہشتہ کی
- نہ تہ وہ کہم

دهنگ ووتيا ټه لفاتيحه ۰۰۰ يهك پارچه دهست بهر زکرايه وهو دهست کرا
به فاتيحه خویندن .

واقی وورما ۰۰۰ به حاله حال به الحمد لله ټه گه یشته وه کو ټه وان
دهستی بۆ ووی برده وه ووتی :

- خوا لئی خویش بیت .

دووا به دوای ټه وه له پرمه ی گریانی دا ، دهسته سره که ی ده رهینا و
که و ته سهر هه لگلو فتنی چاوه کانی و به دم گریانه وه :

- به حه زره ت بووم ټه مجاره ش بیینم ۰۰۰ به ختم نه بوو کی بزانی
بۆ سهر تازیه مانه ی دیم ۰۰۰ کومه لیک قسه ی خویش و پیکه نیم لایوو
به لام فه لک ده وری خو ی گتیرا ، ټه مجاره شیان مایه پوچ مامه وه ۰۰۰
هه رنه ی ده بری یه وه ۰۰۰ پرسه که رانیس له کاری ټه م زه لامه سه ریان
سوورما بوو .

خویان بۆ نه گیرا و دلیمان دایه وه :

- برادر ټه م گریان و واوه یلایه ی پی ناوی ۰۰۰ مردن براگه وره یه
له یش هه مو مانه ۰۰۰ دووایی ټه مه ی ټیمه به سالا چوو بوو ، به شی
خوی ژیانی به سهر برد بوو ، نه خویشی و پیریش زیاتر بیتاریان کرد بوو
بۆ یه به مردنه که ی حه ساوه .

زیاتر له پرمه ی گریانی دا و به دم گریانه وه :

- چۆن وا ده لین ۰۰۰ پیری چی ۰۰۰ به سته زمانه تازه له هه ره تی

« گومان »

بۆ ھەر کوی دەچوو وە کو سێبەرە کە ی بەدوا یەو و بوو ۰۰۰۰ دەم
نادەمیک ھۆپیک دە کرد ، ئەویش لە دوا ی دەچەقی و لە شوینی خۆی
نەدە بزوت ۰۰۰

- عەجایەب دە بێ کێ بێ و مە بەستی چی بێ ! ئەم سەر و ئەوسەری
شە قامی بازاری کرد ھەر لەدوا ی نە بۆو ۰۰۰ توانای نە ما ۰۰۰
ئەو جارە یان رووی تێ کردو چاوی خستە ناو چاوە کانی و ھەر لە تۆقی
سەری یەو و تا کو ژیر پێی تێی رووانی ۰۰۰ بە دەم تی رواینەو و لە بەر
خۆی دا دە ی ووت :

- دە بێ کۆنە ھاوڕێی سەردەمی خویندنی سەزە تاییم نە بێ ؟
زە نیم کۆرە ، بێ گومان ھەر ھەو و دە یەو ی دەستی خۆی پێش بخات و
قەرزارم بکاتەو ۰۰۰ خۆی پێدا کردو کەوتە ماچ کردنی و بە دەم
پیکە نینەو و :

- ئێی کوی ۰۰۰ باشی ۰۰۰ بە چی خەریکی ، ھە ی بێ وە فا ،
ئەو چەند لە مێژە خۆت بزر کردوو ۰

ئەمە و دە یان قسە ی تر ۰۰۰ ھەر نە ی بران دەو ۰۰۰ کا براش
بە تورە یی یەو و دەستە کانی فری دا ، دە مانچە کە ی لە بەر پێستی دە رھینا
لە سەر تەختە ی نیوچەوانی دانا ۰۰۰ پر لە قینەو و پێی ووت :

- برۆ هەى گەلەك چى ۰۰۰ دەتەوى بەم زمانە لووسە لە خشتەم
ببەيت ، جارێك توانيت بەلام ئەمجارەيان ناتوانى ۰۰۰ من خۆم
شاردۆتەوہ يان تۆ هەى قورمساغ ! كە ئوتوموبيلە كە چى خۆت نەبوو
چۆن پيٽ فرۆشتم ، وا دەزانى منيش لەو كەسانەم چاوە لە مافى خۆم
بپۆشم ۰۰۰ قسە ھەزارەو دووانى بەكارە ، ئىستا پارە كەم دەدەيتەوہ
يان بە قوربانى گولە يەكت بەكەم ، بۆ ھەزارانى وەك خۆت تەمبەيت بەكەم ؟
كە ناوى گولەو كوشتنى گوئى لى بوو ، شلەژا ، رەنگى وەكو
پەلكە پياز سڤى ھەلگەرا ۰۰۰ ھەر زوو پيئاسە كەى بۆ دەرھيئاو
ووتى :

- من گەمزەلم ، بئى ئەوہى لە ناسينت دلنيايم باوہشم پيا
کردى ۰۰۰ باوہرت ھەبيت نە دەتناسم و نە دەمناسى ، تۆ بە ھەلە تيم
گەيشتوى من نە ئوتوموبيلە ھەيەو نە دەشزانم ئوتوموبيل لى بخورم ۰۰۰
كابرا سەيرىكى پيئاسە كەى كردو ھەندىك لى وورد بۆوہ ، لـھوہ
دەچوو باوہرى نە كردبيت ۰۰۰ ووتى :

- ماقوولە تۆ نەبيت !؟

ئەمەندەى ووتو پيئاسە كەى داہوہ ۰۰۰

ھەر قاچىكى كرد بە دوانو وەكو مامز تى تەقاند ۰۰۰ ناوہ
ناوہش ئاورىكى دواوہى خۆى دەداہوہ ۰۰۰ كابراش ياغر ياغر بە
دواہوہ ھەنگاوى دەناو بەچاوى قينەوہ تى دەروانى .

ئادارى / ۱۹۸۵

★ ★ ★

« دەرگا »

سلیمان ھاوری یه کی خوښه ویستی بوو ماوه یه کی زور بوو
بهووی بهند بوونی یه وه لیک دابرا بوون .

که چرپه ی بهر بوونی بهر گوی کهوت ، پاکه تیک پاقلاره و قامکه
گولیکی دهستکردی بوکری و بهره و مالیان کهوته ری ته نیا جاریک
مالیانی بینی بوو ، له دوزینه وهی گومانی هه بوو سه ره پای ته مهش
دلی بهدەرگا شینه که و کونه سکرابه که ی بهر دەرگای مالیان خوښ
بوو

• بهدم ریگاوه بیری دهیان شتی بو دهات .

پیاو ماوه یه کی دریز ھاوری خوی نه بینی ده بی چی بکا
مه گهر وورد و درشت کونه یادگاری چندان ساله ی ته من هه لپریژیت ،
پیکه نین و گریان تیکه ن به یه کبکا . گه یشته گه ره که که له دووره وه
قهره بالغی یه کی زوری بهدی کرد بهره و غه لبه غه لبی خه لکه که
رؤیشت چاوی بهدەرگا شینه که کهوت شاگه شکه بوو ملی
له ژووری ناو هه ره لهدم دەرگاوه له قاقای پیکه نینی داو ووتی :

- هاوړې ګیاتي قهت خه آلت ناګا ...

خه لکه که نه یله ق ما بوون ، به سهر سورمانه وه سه یریان
ده کرد ... به لایه وه ناسایی بوو که سی له وان نه ده ناسی . به ره و
دیوه خان کشاندیان ... هه شاماتیکی زور دانیشتبوون جمه ی
دهات ... به زوره ملی جی خوی کرده وه . چایان بو دانا ... له گه ل
خواردنه وه ی هه ر قومیک سه یریکی نه م لاو نه ولای خوی ده کرد ، وه ک
شتیکی وون کرد بی و لی بګه ری .

رووی له دانیشتووه کان کرد ، له قاقای پیکه نینی دا ووتی :

- به راستی زور پی خو شحال بووم ... باوه پرتان هه بی له گه ل
بیستنی نه م هه واله قاچه کانم له خو شیان زه وی نه گرت ... باوه رناکه م
نیوهش به قه ده ر من دلخوش بووبن ... بو خوی لی دا ... هه روا
بزانن تازه له دایک بووه ... پینج سان به دهم خو شه مرؤف له شارو
که سو کاری دور بی .

به رده وام بوو له قسه کردندا ، ناوه ناو هس ناوړتیکی ده ورو به ری
خوی ده دایه وه و چاوی له سلیمانی هاوړی ده گتیرا ... دانیشتوانی
دیوه خانه کهش سه یری یه کتری یان ده کرد ، هه ر دوو کهس سه یریان
خستبووه بن گوئی یه ک پسه پسیان بوو ... دیکه تی رووی گشتیانی
دا ته نیا خه نده یه کیان لی به دی بکا که چی وه کو ماری سر له جی
خویان هه په سا بوون .

له ناګا ودا ده سته یه ک زه لام به ژوور که و تنو له گه ل دانیشتندا به یه ک

لاوی دا بوو ۰۰۰ دواپی سلیمان تازه ژنی هیئا بوو ، کۆزی ساوا بوو ۰۰

یه کیان خۆی بو نه گیراو قسه که ی پی پری ۰۰۰

سه ری خۆی له قاندو ووتی :

- هه ر زوو زانیم ئەم برادەر به هه له دا چوو ، ئەم پیکه نینه ی پی
هۆ نی یه ۰۰۰ برادەر ئەوه مائی سلیمان نی یه ۰۰۰ تۆ به هه له دا چووی ،
سلیمان ماوه و نه مردوو مایشیان ده رگاشینه که ی ئەوسه ری گه ره که .

حوزه یرانی ۱۹۸۸

« دهنگ نووسان »

چه ند سائیک بوو خوښت دهویست ... زور جاران ده تویست
رازی دلتي بو بدرکینیت و هه گبهی دهروونتی بو بکه یته وه ، به لام
جورته ت نه ده کرد ... له بهر خوښته وه ده تووت :

- نه گه ر قسه یه کی خه له تم پی بلنی خو جاریکی تر چاوم له
به رامبه ری هه لئا یه ت ...

ده یان بیرى ترت به خه یالدا ده هات ... له دووا سالی خویندنت دا
به پیویستت زانی شتیک بکه یه ت و په رده له سه ر نه م شه رمه هه لگریت ،
خوښه ویستی یه که تی بو بدرکینیت . بو نه م مه به سته ش له هه لیک
ده گه رایت . گه شتی زانستی نزیک که و ته وه ، وه کو سالانی پیشوو
ده ست کرا به ناو نووسین ... به دلنیا بوونت له به شدار بوونی
خوښه ویسته که ت شاگه شکه بوویت ، وا هه ستت کرد تازه چاوت
هه لئا وه و له دایک بوویت ... به لاته وه باشتیرین هه ل بوو له گه شتیک
وا دوورو دریزو دوور له کولنج ، ده روازه ی هه موو شتی بو بکه یته وه
ته وه ی هه ته بو ی هه لریژیت . گه شته که کرا ... چاوه چاوی نه وه ت
بوو بیته نه نیشتته وه دا بنیشی . به لام به سه ر خویشی نه هیئاو له
کورسی یه که ی دواته وه دانیشت ...

کهوتیتته بیر کردنهوه ۰۰ له بهرخۆتهوه دهتووت :

– تۆ بلئی تائیستا ههستی بهم خۆشهویستی به نه کردبئی یان له بهر
قسه ی خه لک به سه ر خۆی ناهینئی و نایه ته لام .

زۆر بیر تریشت به خه یالدا ده هات ۰۰۰ ئه وه ی لی خۆش
کردبوویت ، دانیشتنه که ی بوو له دواته وه .

دووباره دهتووته وه :

– ئه گه ر منی خۆش نه ویستبایه له پشتمه وه دانه ده نیشت .
چاوه ری ئه وه ت ده کرد قسه یه کت له گه ل بکات و ده رگای گف تو گو ت بو
بخاته سه ر پشت ، به لام له بی ده نگی به ولاره هیچی ترت لی به دی
نه کرد ۰۰۰ کهوتیتته بیر کردنه وه که چۆن بیخه یته قسه و بابه تی کی
له گه ل بکه یته وه ، بو یه پارچه یه ک کینک پیتشکه ش کردو ووتت :
– ئه م پارچه کی که بخۆ ، زۆر شیرین و خۆشه ۰۰۰ ویستت
قسه ی تریش بکه ییت ، به لام ئه و کی که که ی ره ت کرده وه و سو یاسی
کردیت .

زۆر غه مبار بوویت ۰۰۰ ئاره قه ی سوور و شینت کرد به خۆت
داشکایته وه ۰۰۰ هیوات برا ۰۰۰ پاسه که ش به رده وام بوو له ریگا برین .
دوای تۆزیک به ده سته ناسکه که ی مشتئی تۆ کودوی برژاوی بو
راگری ۰۰۰ هه ناسه ت هاته وه بهر ۰۰۰ شاگه شکه بوویت . هه رچه نده
قه ت تۆوی برژاوت نه خوار دبوو که چی وه رت گرت . له گه ل
شکاندن ی هه ر ده نکینک دا کۆمه لیک قسه ت به خه یالدا ده هات . تاوای
لی هات ئه مجاره یات به ته واوی دلت لی ی دا بین بوو ۰۰۰ بریارت دا
سه ره تای بهرنامه ی ئه م گه شته به سوورانه وه ی دوو قۆلی له گه ل ئه ودا

به ناو باخچه‌ی زه‌ورا ده‌ست پی بکه‌یت و خو‌شه‌ویستی‌ی خو‌تی بو
بدرکینیت • گه‌یشتنه‌جی ••• له‌بهر ماندویتی و شه‌که‌تی تا ئی‌واره
لی‌ی راکشان ••• له‌خه‌و هه‌ستایت ••• گه‌رووت گیرابوو •••
ده‌نگت نووسا بوو •••

هه‌ندیک خو‌ت هیناو بردو ده‌ستت کرد به ئحم •• ئحم به‌لام
سوودی نه‌بوو ••• ته‌نانه‌ت ته‌نیا ووشه‌یه‌کت له‌ده‌م ده‌رنه‌چوو •• هه‌ر
له‌و رۆژه‌وه‌و تا‌کو دوا چرکه‌ی گه‌رانه‌وه‌شت ده‌نگت هه‌ر نه‌کرایه‌وه •••
ئه‌وه‌نده‌ت بو ده‌کرا بچیته به‌رامبه‌ری و چاو بخه‌یته ناو چاوه‌ جوانه‌کانی و
وینه‌ی خو‌تی تیا ببینیته‌وه •••

ئه‌ویش دلی ده‌داینه‌وه‌و ده‌ی ووت :

— گه‌شته‌کت به‌دل نه‌که‌وت ، دوا گه‌شتیشه ئه‌گینا بو‌سالی
ئاینده تۆ‌له‌ت ده‌کرده‌وه •

تۆش له‌سه‌ره‌له‌قاندن و به‌ده‌ست ئی‌شاره‌ت دان به‌ولاره هه‌چی
ترت له‌توانادا نه‌بوو •

ئاداری ۱۹۸۷

« تاوان »

بو نزيكهي سالتيك ده چوو مهراقی لهم قوتابخانه يه دابوو . . .
خووی به دانیشتنی بهرده رگا که یه وه گرتبوو . . . زه لاميکی سهرو
پیش سپی چاوکزی پهك كه وتوو بوو . . . هه موو به يانی پهك له گهن
تاريك و رووندا ده گه يشته چی ، له ژوانی دوا نه ده كهوت .

له گهل هاتنی یه كهه قوتابی تا دوا قوتابی بهرد بارینی نهه
بهسته زمانه یان ده كردو به شیتته شیتته گوئی یان پر ده كرد .

به رپوه بهری قوتابخانه كه زور بیری له حالی نهه زاته ده كرده وه
بی نه وهی بگاته شتیک . . . زور جارانیس داوای هاتنه ژووره وهی لی
ده كردو پاره و یارمه تی بو راده گرت كه چی وهری نه ده گرت و به ماتی
ده مایه وه .

دیمه نیکي زور غه مگین بوو . . . نه وازی لی ده هینان و یه قهی
به رنه دان ، نه یارمه تی یه كهی وهر ده گرت .

له وه نه ده چوو شیت یان گیل و هور بیت بویه ببوو هه وینی
بیر كرده وهی به رپوه بهرو ماموستایانی قوتابخانه كه . . . بیرو هوشیان
له لای نهو بوو ده یانویست تی بگهن .

بهردبارین و نارہ حەت کردنیشی لەلایەن قوتابی یانەووە زیاتر تەنگیات بە
بەرپۆتو بەر هەلچنی بوو ، هانیان دەدا هەوڵی دوورخستنهووی بەدات یان
لەبنج و بنهوانی نەینییەکانی دەروونی بگات .

بەیانییەکی زوو ، تازە زەنگی وانەییە کەم لێ درابوو ، قیزەیک
بەرزبۆو ، لەدەرەووی قوتابخانەدا بوو هەلا . . . دوا بەدوای ئەویش
قوتابیان بەپراکردن بەرەو ژووری بەرپۆتو بەر هاتن ، پێیان پراگەیاندا کابرا
دەیهوێ (لافان) بیات . . .

لافان قورگی پرگریان بوو . . . لە نامیزی کابرا وەکو داربی
دەلەرزێ . . . وەختا بوو تۆق بیا .

بەرپۆتو بەر خۆی گەیانندی ، لافانی لەباویش دەرهیناو ووتی :

– پۆلە مەگری . . . وەکو باوکت وایە نات خوات . . . ترسی
بۆچی یە ، قەت مرۆفی وات نەبینیوه ؟!

لافانیش لەترسان دەمی بەسەر یە کەدا قرسابوو نووقەیی
برا بوو . . .

لافانی بەرپۆ کردە ژوورەووی پوی کردە کابرا ووتی :

– خالە گیان من لەمە بەستت ناگەم ، دەتەوێ یاری یان لەگەڵ
بکەیت یان بیان تۆقینیت ؟

هیچ وەلامی نەدایەووە . فرمیسک چاوەکانی پر کردبوو . . .
دلۆپ دلۆپ فرمیسکی زیو بەسەر ریشە سپییە کەیدا دەتکایە خوارەووە .
لێی دووبارە کردەووە ، بێ سوود بوو . . . وازی لێ هینناو
گەراووە ژوورەکەیی خۆی .

هەر لهو رۆژهوه کهوته بیر کردنهوه له بهر خۆیهوه دهیووت :

— زیده لهه ههموو منالانهی قوتابخانه بۆ تهنیا لافانی گرت !
ئهگەر مهسهله یاری کردن بیت خۆ گشت منالان ئیسکیان سووکه و چهز
له یاری ده کهن ، بهلام گرتنو گوشینی لافان بهم شیویه قهت
له یاری کردن ناچیت ...

دهیان بیرى تری بۆ دههات • تابلیی مهسهلهیهکی ئاکۆزو لیل بوو
وه کو گری کویره وابوو هەر چهند ههولێ بۆ دههات بۆی نهده کرایهوه •

رۆژیکی تر زهنگی دوا وانهی قوتابخانه لێی دههات ، پهیتا پهیتا
منالان دهچوونهوه ... هاواری منالان بهرز بۆوه ، بهشه پۆل خوێان
کو تایه ژووری کارگیری ، بهگریان روویان کرده بهرپۆه بهرو ووتیان :
مامۆستا دیسان شیتته که لافانی گرتهوه دهیهوئ ببیات •
بهرپۆه بهر رای کرده دهرهوه ، کهوته دوا و لافانی لێ سهندهوه •

ئهه جارهیان ههر بهوهنده نهوهستا ، پیلێ کابرای گرتو
رایکیشایه ژووره کهی خۆی • پێی ووت :

— پیم نالێی بۆچی مهراقت لهه مناله داوه و وازی لێ ناهینی ...
خۆ ئهگەر مهسهله یاری کردن بیت ئەمانه ی تریش وه کو ئهه منالانو
چهز له یاری کردن ده کهن ، بهلام دیاره تو نیازت خراپه و دهتهوئ
که تنیک بکهی !؟

پێ دهنگی پهردهی بهسهردا کیشا ... جاران ئاسایی خور ،
خور فرمیسکی بهسهر روودا ده تکایه خوارهوه و کوکه کوکیش
شپرزهی کردبوو ...

به زور شينواز له گه لى دوا بى سوود بوو . . . كه زانى به نه رمى
ناگاته هيچ نه جاميك ، ده ستي كرد به هه ره شه لى كردن . . .

ته له فوونه كه ي راکيشا به رده مى خو ي ووتى :

- هه ر ئيستا نه گه ر قسه نه كه يت پو ليست بو بانگ ده كه م ؟
هه موو له شى هاته له رزين ، خو ي هه لكو تا سه ر قاچه كاني و ته له فوونه كه ي
له ده ستي ده ره يينا ، كه وته قسه :

- به س نه مجاره لي م گه ر ي و پو ليسم بو بانگ مه كه هه موو
شنيكت پى ده لي م .

هه ناسه يه كه ي هاته وه به ر ، ته له فوونه كه ي دوور خسته وه و ووتى :

- خاله گيان فه رموو . . . چيت هه يه بيلى منيش نه وه ي له
توانام دا هه بيت بو تى ده كه م و دريغى ناكه م .

پوى كرده به ر يو به ر ، به قورگى پر له گريانه وه ووتى :

- من درنده نيم ، شيتيش نيم . . . وه كو ئيوه مرؤشم و هو شم
هه يه . به لام منلان لي م ده ترسي ن ، به شيتم تى ده گهن . . . ته نانه ت
ئيوه ش هه روام تى ده گهن ، ناهه قيشتان نا گرم . . .

له پر مه ي گريانى دا ، به ده نكيكى به رزه وه ووتى :

- به س نى يه كچه كه شم هه روام تى ده گاو . . .

قسه كه ي ته واو نه كرد ، قووتى داوه .

به ر يو به ريش له ناو ژانه كاني دا تو ابو وه . . . فرميسك له چاوى
قه تيس ما بوو . . .

روی تۆی کردهوه ، دهستی خستهوه سهر شانی و ووتی :

– دهزانم تۆ درنده نیت ۰۰۰ بهلام من تۆی ناکهم ! تکایه قسه کانت
تهواو بکه ؟

گرژی یهوه و ووتی :

– دهزانم بۆ واده لئی ۰۰۰ ده تهوی نهیینی یهک بدر کینم و به یه کجاری
له دیتنی بی بهشم بکه یت .

ئهمه ندهی ووت و ههستایه سهر پی ویستی بچیته دهرهوه .

به ریوه بهر دهستی گرت و پیی ووت :

– به لئنت داومه تی هه موو شتیکم پی بلئی ، که چی وا ده بینم ده تهوی
بچیته دهرهوه و پیم نه لئی ؟

پیکه نین و گریانی تیکه ل به یهک کردبوو ۰۰۰ چهند جاریک لیوه کانی

لیک دان ویستی شتیک بلئی بهلام قسه ی بۆ نه هات .

دوو باره دهستی دایه وه ته له فۆنه که و ترساندی یهوه .

زوو دهستی خستهوه گیرفانی ، پیناسه که ی دهره پینا خسته

سهر میزی به ریوه بهرو پر به ده نگ هاواری کرد :

– ئهمه ش پیناسه که م ئه گهر بروام پی ناکه یت ۰۰ من باوکی لافانم .

بۆ ده بی منالی خوشم لیم قه دهغه بیته و نه توانم بی دوینم ۰۰۰ بۆ

ئهمه تاوان بیته .

دوای خویندنه وهی پیناسه ک ، به ووردی ههر له تۆقی سهری یهوه

تا ژیر پیی که وته روانینی دیمه نی کابراو له بهر خو یهوه ووتی :

– ناچیتته ئه قلهوه ئه مه باوکی لافان بیت به لام ناوه کهش دهقاو دهق
خۆیه تی !!

هه ندیک سه ری له قاندو ووتی :

– نازانم چۆن باوه رت پئی بکه م که تو باوکی لافانیت !؟

له پرمه ی گریانی داو ووتی :

– که تو به م پیناسه باوه ر نه کهیت ، پیم نالی ئه ی به چی باوه ر
ده کهیت ؟

زیاتر لئی چوو پیتشو کهوته دل دانه وه ی ، پئی ووت :

– خاله گیان لیم ناگیریت ۰۰۰ سه رم لئ شیواوه ۰۰۰ که سه یری
دیمه نی توو لافان ده که م به قه د زه وی و ئاسمان دوورن • لافان وا ریک و
پیک و گه شاوه ، تووش پیرو په ک کهوته سه رو ریش تیک ئالۆزاو ۰۰۰
نازانم ئه مه چۆنه ؟

سه ری به رز کرده وه ، روی له ئاسمان کردو ووتی :

– ئه م خوايه شایه ده من باوکی لافانم •

دهستی گرتو له سه ر کورسی به که داینیشان دو ووتی :

– ئیستا دلنیا به باوه رت پئی ده که م •

هه ناسه یه کی دریزی هه لکیشا ووتی :

– که واته لافانم ده ده یته وه !

– به لئی ، منالی خۆته و سه ر به ستی له بردنه وه ی کهس نی یه

ریگات پئی بگری • به لام شتیک هه یه ده بئ بیزانیت ، لافان له ژیر چاودیری

بهشی سه‌رپه‌رشتی ساوایانه ، ده‌بی تاگاداریان بکه‌مه‌وه ، ئه‌وسا به‌تۆی
ده‌سپیرم •

ته‌له‌فۆنه‌که‌ی هه‌لگرت ، به‌رپۆه‌به‌ری سه‌رپه‌رشتی ساوایانی
وه‌رگرت ••• ووردو درشت مه‌سه‌له‌که‌ی بۆ گێراوه •••

دوای تۆزیک ته‌له‌فۆنه‌که‌ی داخسته‌وه ••• له‌به‌ر خۆیه‌وه ووتی :

- ئه‌ی له‌م زالمه ••• ژنی خۆی کوشتوو ، منایکیشی
فرۆشتوو ••• ئیستاش که له به‌ندیخانه به‌ربوووه ده‌یه‌وی ئه‌م تاقه
مناله‌شی به‌فرۆشیت ••• کۆ بزانی دادگه‌ جه‌جری خستۆته سه‌رو مافی
جه‌زانه‌ی لی سه‌ندۆته‌وه ••• چاک بوو ته‌له‌فۆنم کرد •••

له‌به‌رپۆه‌به‌ر چوو به‌پیش و پێی ووت :

- له‌گه‌ل کۆ قسه‌ ده‌که‌یت ••• چیان ووت ، دم ده‌نه‌وه ؟

- نه‌خیر •

خۆی هه‌لکوتا سه‌رمیژه‌که‌ی و به‌هه‌ردوو ده‌ست چاکه‌ته‌که‌ی
راکیشا ووتی :

- زانیم نه‌پێی یه‌که‌م پێ ده‌درکینیت و نام ده‌یته‌وه •

شوباتی ۱۹۸۸

« یۆبیلی ئالتوونی »

هەر لهو پۆژهوهی ههواڵی دهرکردنی خۆم له کۆلیج دا گوئی لئی
بوو ، ئۆقرهه لئی بپرا ۰۰۰ دهرگا نه ما رووی تی نه کههه ۰۰۰ به پیره بهری
کۆلیج و سهروکی زانکۆ ، گشتیانم به سهه کردنه وه سوودی نه بوو ۰۰۰
زۆرم بپه کرده وه بئی هوده بوو ۰۰۰ دهرکردنم له سهه هه له یه کی بچووکی
کۆمپیوتهر ناچیتته ئه قلی هیچ که سهیکه وه ۰۰۰ جه نابی به پیره بهری
کۆلیج خۆیشی ده یووت (به لاهه وه سهیره که ناوی تۆش که وتۆته نیو
لیستهی کۆمپیوتهره وه) سه ره رای ئه مهش هیچی بۆ نه کردم ئه وه نده
نه بیت پئی را که یاندم که خۆم بگه یه نه لای جه نابی وه زیرو مه سه له که می
بۆ روون بکه مه وه به لکو چاره یه کم بکا .

ئه وهی راستی بیت چوونه لای جه نابی وه زیرم پشت گوئی
نه خسته بوو ۰۰۰ دوو جار ان بۆ دیده نیی سه فه رم کرد نه گه یه شتمه
خزمه تی ۰۰۰

ئهم مه سه له یه زیاتر له مانگیکی به سه ردا رته بوو ۰۰۰ پۆژیکیان
به خه یانم داهاه که باره گای یه کیتی گشتی قوتابی یان و لاوانیش
به سهه بکه مه وه ، تاکه شوین بوو به سه رم نه کرد بیتته وه ۰۰۰ ناوی خوام
لی هیناو بۆم تی ته قاند ۰۰۰ گه یه شتمه جی ۰۰۰ ههر له به رده رگای

حهوشه تا ده گاته ژووره وه له م بهرو لهو بهر كيزۆلهي جوان وهستا
بوون ۰۰۰ گول به دهست به چه پله به پي يان كردم تا گه يشتمه به ردم
جنگري سه رۆك ، ئه ويش بي سي و دوو به رهو سالۆنه گشتي به كه
پاي كيشام .

تي نه گه يشتم مه سه له چي به و ماوه شي نه دام هيچي بو بدر كينم ۰۰۰
كه قاجيشم نايه ژووره وه يه ك پارچه دانيشتووي سالۆنه كه له بهرم
هه لسانه وه به فهرموو فهرموو شهرمي دونيايان به سه رمدا باراند ۰۰۰
ئاره قهي سوورو شينم به ده ردا بوو ۰۰۰ هه موو تاج و نه جمه له سه ر شان
بوون ، بریقو هۆري قۆنده رهي پايان هۆله كه ي خستبووه سه ما ۰۰۰
له پيزي پيشه وه لاقه نه فه يه كي چۆلم به دي كرد ، لي ي دانيشتم و شاده يه كي
به هه قم هي نا ۰۰۰ چاو قوچانتيكي پي نه چوو پاقلاره و كو كام بو هات ۰۰۰
له خواردنه وه ي دو دل بووم ۰۰۰ ئاخيري هه ر جور ئه تي ئه وه م نه كرد
بيخۆم ۰۰۰ هه نه ديك خۆم هي ناو برد ويستم له سه رۆكي يه كيتي بپرسم و
مه سه له كه مي تي بگه يه نم به لام به ختي من له پاريزگار وه تا ده گاته
سه رۆكي زانكۆو به رپوه به ري كولي جيشمان روويان له وي كردو به ژوور
كه وتن ۰۰۰ بووه رۆژي هه شر ۰۰۰ هه ر له گه ل هانني ميوانه كان ئه و
دوو كه سه ي له ته نيشتم بوون هه لسانه سه ر پي ، منيش بي ئه وه ي بزائم
مه سه له چي به هه لسانه سه ر پي ، قورم بو گيراوه ، ئيتر له يه كه م
ميوان بگره تا ده گاته دوا ميوان كه وتنه ده ست له ملانمان و به پيرۆزه
ميشكيان پر كردم ۰۰۰ واقم وورما بوو نه م ده زاني ئه م پيرۆز بايي يه يان
له چي بوو ۰۰۰ ده مويست خۆم رزگار كه م به لام خراپتر له دواتر بوو ۰۰۰
هه ر جاريكيش سه رم هه لده بري و سه رۆكي زانكۆو به رپوه به ره كه مانم
ده بيني هينده ي تر هه ناسه م لي ده بر ۰۰۰ وي نه گري ته له فزيوني ش وه كو
به روانه به ده وره ماندا سووري ده داوه ۰۰۰

ئەوئەي راسىتى بىت مەسەلەكەي خۆم لەبىر چوو ، ما بگەومە
بىر كۆردنەوئەو بزانم ئەم كۆبونەوئەيە چىيە ، بەلام ھەر نەمزانى ۰۰۰
ئاخىرى بىر يارم دا پىي بلىم ، رووم كۆردە سەرۆكى يەكئىتى و بەسەد
نالەي عەلى پىم ووت (دەزانى من بۆچى ھاتوومە ؟) ئەوئەي سەرى
خۆي لەقاندو بەزەردەخەنەيەكەوئەو ووتى : (دەزانم ۰۰۰ دەزانم ئەي
چۆن ياخوا بەخىر بىي) ۰۰

دەستى بۆ پاكەتەكەي درىژ كۆردو جگەرەيەكەي دامى ، ھەر چەندە
قەت جگەرەم نەكئىشابوو كەچى نازانم چۆن خۆم لەبىر كۆرد وەرم گرت .

دووبارە جورئەتم داياوئەو بەر خۆم رووم وەرچەرخاندەوئەو لاي ھەر
وەكو جارن ووتم (دەزانى ۰۰۰) ماوئەي تەواو كۆردنى نەدام ، بەسەر
لەقاندەوئەو ووتى (دەزانم ۰۰۰ دەزانم) لەو لاشەوئەو سەرۆكى زانكۆ
سكرتىرەكەي نارد بەشوئىنماو بانگى كۆردم ۰۰۰ چوومە لاي ، سەرى ھىئا
پشت گوئىم و ووتى :

- دەبى بمانبەخشىت ، بەخۆت دەزانى رۆئىنى دائرە وا لە مرۆف
دەكا كە شەرمەزار بىت و چاكەي پى نەكۆي ۰۰۰ ئەگىنا ئىمە دەزانى
ناوئەكەي تۆ بەھەلە كەوتۆتە نىو لىستەي كۆمپىوتەر و سووچى ئىمەي
تىانيە ۰۰۰ بەلام سەرەپاي ئەمەش قەيناكا تۆ ھەر لەم رۆوئە دەتوانى
بگەرئىتەوئەو كۆلئىچ و وەكو جارن بخوئىت ، بەرپۆئە بەرىشتان خۆي
لئىرەيەو ئاگادارە .

پىكەنىم ھات ۰۰۰ وىستىم سوپاسى بگەم بەلام قورگم گىراو
قسەم بۆ نەھات ئەوئەندە نەبىت منىش وەكو سەرۆكى يەكئىتى دوو جار
سەرم بۆي لەقاندە .

ئەوئەندەي شاگەشكەي ئەوئە بووم كە لە قەنەفە زلە كە پزگارم بوو،
ئەوئەندە بە مەسەلەي گەرانهوئە كەم دڵخۆش نەبووم ۰۰۰ بەرەو دەرگا
كشام ۰۰۰

سەرۆكي يەكيتي هەلساو هاتە دوام ووتی :

وا بزانی من بەهەلە لە مەبەستت گەيشتووم ۰۰۰ هيچ ئيشت
نەبوو ؟

هيچ خۆم تينك نەدا ووتم :

- نەخیر ، تەنيا بۆ پيرۆزباييتان هاتبووم بەلام نازانی بەچی
بۆ نەيە كەوئەيە ؟

ووتی :

- جەژنی يوبيلي ئالتوونی يەكيتي مانە .

• دوو جارانی سەری خۆم بۆ لەقاندو بەرەو دەرگای حەوشە كشام .

كانونی يەكەمی ۱۹۸۵

« شیخ عه بدولا »

چهند سالیک به سهر مافی خانه نشینیتی به کیدا رت بوو بوو ،
بی ئه وهی ئاوریکی لی بدنه وه و ره زامه ندی بو بنوین . فرمانبه ریکی
کارامه و لیها توو بوو بویه ده ستیان لی به رنده بوو . . .

سکالایه کی جوان و رازا وهی بو به رپوه بهری گشتی نووسی و تیایدا
ناوی شیخ عه بدولایه کی هینا بوو گوایا له یه کی له به رپوه به ریتی به کانی
سهر به به رپوه به ریتی به گشتی به که ی خو یانه و فرمانبه ریکی به توانا و
به هره داره ، گره نتی ئه وهی بو ددات که شایسته ی پر کرده وهی ئه و
فرمانه بیت و له شوینی ئه و بکریت به به رپوه بهری پشکنین .

به رپوه بهری گشتیش ده م و ده ست ره زامه ندی بو نواند به م هرچی
ئه و شیخ عه بدولا ناوه له شوینی ئه و بکریت به به رپوه بهر . . .

هر ئه وروره ده ست کرا به ته له فون کردن . . . داوای ناردنی
لیسته ی خه ده مات و دوسی بهی شیخ یان کرد له گه ل هاتنی خویشی بو
دیده نی جه نابی به رپوه بهری گشتی . له به رپوه بهری دارایی و
کارگیری به وه تا کو ده گاته بچو کترین فرمانبه ری خو به تی فرمانبه ران ،

شاباشیان بۆی کردو چاکه‌ی ئەم هەلبژاردنەى شىخيان کردە هى خۆ ۰۰۰

بەهەر حال شىخ بەگورجى گەيشتە جى و هاته لايان ۰۰۰ قەتیش
باوەرى نەدە کرد ئەو خەلەتەيان کردبیت ، فەرمانبەرىكى وون بووى پەك
كەوتووى بەسالاچووى وا دووره پەرتيزان بۆ ئەم فەرمانە مەزنە
بیركەوتبیتەوه ، لە كاتىكدا بەرى چەند رۆژىك بەناوى كەم تەرخەمى يەوه
مووچەى حەفتە يەك يان لى برى بوو .

ئەو نيوە رۆ يەيان گەوره و بچووكى بەرپۆه بەرپۆه گشتى لەسەر
حسابى شىخ كەوتنە سەر خواردنى كەباب ، كەس شەقى لە كەباب
هەلنەدەدا ۰۰۰ بى لە دابەش كردنى دياريش بەسەر بەرپۆه بەرى دارايى و
كارگيرى و گەوره و بچووكى بەشى خۆ يەتى ۰۰۰

نان و كەباب خۆش بىت ، ئىش و كارى حەفتە يەك يان بە نيو سەعات
ئەنجام دا ۰۰۰ بەخيراى نووسراوى هەلبژاردنە كەى شىخيان لە چاپ داو
بەرە و نووسینگەى بەرپۆه بەرى گشتىيان بەرپۆ کرد . هەمووى چەند
دەقیقە يەكى نەبرد هاتن بەدواى شىخ داو بەرە و ژوورى بەرپۆه بەرى
گشتىيان كشانە ۰۰۰

شىخ لە خۆشى ياندا هەر ئەو تا نەدە فرپى ۰۰۰ زىكەى پىلاو كانى
رۆژە رپى يەك دە رپۆيشت ۰۰۰ بۆين باخە كەشى وا توند بەستبوو ئەو تا
نەى دەخنكانە ۰۰۰ ئەو نەدى قۆلانیاو تيرۆس لەخۆى دابوو ئەو ناوہى
تەنى بۆوه ۰۰۰

شىخ لەلايەن جەنابى بەرپۆه بەرى گشتى يەوه پيشوازى لى كرا .

جه نابی بهر پیره بهر گشتی که و ته پیا هه لدانی شیخ و لاواندنه وهی ، گوایا
بو ئه و فرمانه پر به پیستی خویه تی و هه ر قابیلی ئه وه . . .

شیخیش ناوه ناوه دهستی بو چاویلکه که ی ده برده وه و کۆ که کۆکی
له خۆی ده هینا و قونه تاکئی بوو . . .

له ناکا و بهر پیره بهری پشکنین به ژوور که وت و فرمان به ری کیشی
به دوایه وه بوو . . . روی کرده بهر پیره بهری گشتی و پیی ووت :

- جه ناب ئه مهش شیخ عه بدولا که به جه نابتم و وتبوو بو دانانی
له شوینی من .

بهر پیره بهری گشتی به سه ر سوورمانه وه ووتی :

- چۆن !؟ بو گوایه ئیمه چهند شیخ عه بدولا مان هه یه !؟

ماییسی ۱۹۸۷

« مهسه له ده دیناره گه یه »

ده سائی په به قم له گه ل دا به سهر برد بی نه وهی تو زقالتیک سهرم
له لیپرسراوی به شی خو یه تی فرمانبه ران ده ربچی . کاروباری لیژنه ی
حسابکردنی خزمه تی خستبووه ژیر دهستی خو یه وه ، ماوهی نه ده داین
یارمه تی بده یین .

پوژ نه بوو ده یان کریکارو فرمانبه ری دائره کانی سهر به
ده زگا که مان ، پوومان تی نه که نو دادو بی داد له ده ست دواکه وتنی
حسابکردنی خزمه تی سهر بازی و کریکاری یان نه که ن . . .

حقیان بوو ، ههر پوژیکي دواخستنی هم کاره ده بوو به هوی
زیان لیدانیان و به رزنه بوونه وهی موچه که یان . زور جارن خو م تی
هه لده قورتاندو ده مویست هه ندیک له و کاروبارانهم بداتی و له جیاتی نه و
نه رکه که به جی بینم ، به لام ماوهی نه ده دام و قهرزاریشی ده کردم هوه .
ناچار ده بووم هه ناسه یه کی سارد هه لکیشیم و به کت و ماتی بمینمه وه .

پوژیکیان کریکارتیک له دووره وه هاتبوو . . . ههر پرتو و بو له ی
بوو . . . منیش گویم بو هه لخت ، دیار بوو ههر باسی سی سه د دیناری

ده کرد گوایه لهو رۆژه وهی مه عامه له که ی لامان خه وتوووه نهو گدژمه
پاره یه ی له ده ست چوووه .

دهت ووت له گه ن نهویشیان نی یه ههر خۆی له گووره نه برد
دوای بی هیوا بوون روی له من کردو به و په پری بیزار یه وه به ده نگه بهرز
هاواری کرد :

- کوا ویزدان ؟! کوا مرۆفایه تی ؟! کوا دین ؟! من ئیستا که لهو
په پری کهم ده رامه تیدام و مناله کانم نه خۆشن ، پاره م نی یه لی یانی خه رج
بکه م که چی ئیوه ش بهزه بیتان پیتم دا نایه ته وه . دلم بۆی زوورایه وه به لام
بی سوود بوو . . . ههر له و رۆژه وه که وتمه بیر کرد نه وه له نهینی
دوا خستنی ته م جۆره مه عامه لاتانه که چی ههر له جیهانی پر له نهینی و
شاراوه یی دا مانه وه تا ئه و کاته ی لیپرسراوی به شی خۆیه تی خانه نشین
کراو ئه رک ی هه ل سوو پانی به شه که به من سپێردرا

دوای فیر بوونم بریارم دا بهر له هه موو شتیک ده ستیک به م
مه عامه لاتانه دا بهینم و ته م کریکارو فهرمان به ره به سته زمانانه له م گێژاوه
رزگار بکه م . . . ناوی خوام لی هیناو له تا قه رۆژی یه که مدا به شیتی
زۆریم جی به جی کرد .

بۆ به یانیش به چاپم گه یانندن و بۆلای جه نابی به رتوه بهرم برد
قه له می له سه ر نوو سراوه کان چه قی ۲ هۆپیکه لی کردو چاوی
خسته ناو چاوم و ووتی :

- ته م نه زیه ته چی بوو ؟!

منیش زۆر ئاسایی و وتم :

- جەناب ھېچ ئەزىيەت نى يە ، پەنا بەخوا ھەر ئىستا ئەوانەى
تريش تەواو دەكەم ۰۰۰

قسەكانم تەواو نەكردبوو ، بەتوورەيى يەوہ چووہ دەرەوہ ۰۰۰
سەرم سوورما ۰۰۰ لەبەر خۆمەوہ ووتم :

- تۆ بلئى شتىكى خراپم كردبىت يان جەنابى بەرپۆەبەر ھەر
خۆى تەواو نەبۆو گىروگرفتى تايبەتى خۆى ھەبىت و بەمنى دارشتبى .
دەيان بىرى تريشم دەكردەوہ .

تاكو حەفتەيەكيش مەعامەلەكان لەژوورى بەرپۆەبەر دەرئەھاتن .
وہ كو بەردى ژىر گۆم يان بەسەر ھات .

خۆم پى نەگىرا ، بۆ بەسەر كرددنەوہى دووبارە چوومەوہ لای ۰۰۰
ھىشتان وورتم لىوہ نەھاتبوو ، خىرا مەعامەلە كانى خستە ناو
دەستم ووتى :

- لە لای خۆت گلىان بەدەوہ ، مانگى تەنيا دوو دانەى بۆ ئىمزا
بئىرە لام .

پىكەنىنم ھات ووتم :

- جەناب ئەم ئەركەى بۆچى يە ؟! وا تەواو بووہ ، رزگار يان بکہ با
رزگارمان بىت .

بەتوورەيى يەوہ ووتى :

- دەتەوئى نان بروامان بکہ يت ؟! يەك كارتۆن مريشك بەدەم
خۆشە !

زىاتر سەرم سوورما ، ھىچى لى تى نەگە يشتم ووتم :

- جهناب نان برانی چی و مریشکی چی؟! من هیج له مانه تی ناگه م
تکایه تیم بگه یه نه .

هیمن بووه ، بهرپرز لیئانه وه دای نیشاندم ناردی چایه کی
شیرینم بو هات

ئیترا مابکه ویتته شکانده وهی لئیرسراوی کون و ووتی :

- ده بوایه ههرزوو بزانه سووچی تو نه بووه ، کهم ته رخه می له و
قورمساغه بووه تی نه گه یاندوی نهی چون من ده زانم نه وه چ
مالیکه بو خوی خانه نشین بووه و خه می ئیمه شی نی یه چ باکی
پیماننه ئیمه له نیوچه وانی نه م کریکارو فه رمانبه رانه وه مانگی ده تاکه
دیناری ره به ق بدوړینین .

له مه بهستی نه گه یستم پیم ووته وه :

- جهناب به ته وای تیم بگه یه نه مه سه له ی نه م ده دیناره چی یه ؟
ووتی :

- مه سه له ده دیناره که یه یاسا ری بی به ئیمه ی لیژنه ی
حسابکردنی خزمه تی سه ربازی و کریکاری داوه مانگی ده دینارمان بو .
بخریته سه ر مووچه که مان به مه رجیک مه عامه له کان له مانگیک دا له دووان
که متر نه بن . جا نه گه ر ئیمه نه و مه عامه لاتانه هه موو چی به چی بکه یین
نه واکو چه ند مانگیک به بی نه م خه رجی یه ده مینینه وه .

حوزه یران ۱۹۸۳

« کۆنه ههوار »

ماوهیهکی زۆر بوو له کهسو کاری دوور بوو . . . باری ژیان
وای لێ کردبوو بۆ پهیداکردنی لوقمهیهك نان چهوت کیتو بپریت . . .
پیاو بکهوێته وولاتی غهریبی ، غوربهتی ههڵدهستی و یادی گهورهو
بچووکی ئاواپییه کهی ده کاتهوه .

زۆر جارن دۆش دادهما ، بیری ئاواپییه کهی ده کردهوه و دهی
ووت :

— بهس ئهم جارهیان دهستم له گونده کهم گیربیتتهوه قهت
جێی ناهێلم . . .

ئێوارهیهکیان له چایخانهی مهچکۆ دانیشتبوو . . . ههوالی مردنی
یه کێک له خزمهکانی پێ گهیشته . . . له جێی خۆی تاسا . . . بێ ئهوهی
بگهڕیتتهوه مانی و به کهسیک بلێ ، به گورجی چوو گهراج و به رهو
گونده کهی کهوته ری . . . پیش بانگی شیوان گهیشته جێ . . . ملی
رێگای مزگهوتی گهورهی گرته بهر . . . له ته نیشته خاوهن پرسهوه
دانیشته و فاتیهه خویندرا . . . دهمی کردهوه و کهوته لاواندنهوهی :

- پیاوی چاک بوو ۰۰۰ بهحه زرهت بووم نه مجاره شیان بم دیتبا ۰۰۰
دهردی غه ریسی زور گرانه ۰۰۰ بهرد له جی خوی بهسه ننگه ۰۰۰

زور قسه ی تریشی کرد ۰۰۰ نه وانیش سه ری خویان بو ده له قاندو
قسه کانیان په سه نده ده کرد ۰۰۰

زیاتر تی هه لچووه :

- پریارم داوه لهم زوانه واز له وولاتی غه ریسی بینم و بگه ریتمه وه
کونه هه واری خوم ۰۰۰ بهس توژیك دهستی خوم ببینم و ده راهه تم بیته
دهست ، ده گه ریتمه وه ئیره ، نیو ئیوه ی خزم و کهسو کارم ۰۰۰

ئوه ی هه ی بوو هه آئی رشت تا مه لای شیوانیش بانگی دا ۰۰۰
نوژیان کردو لی ی بوونه وه ۰۰۰ هه ر که سه ی پیلاوه کانی له قاچو کردو
به ره و مال گه رایه وه بی ئه وه ی که سینک ته کلیفی بردنه وه مالی ی
لی بکا ۰۰۰

زور غه مبار بوو ۰۰۰ دوش دامما ، قهت ئه وه ی به خه یالدا
نه هاتبوو ۰۰۰ سه یریکی هۆلی مزگه وته که ی کرد له خوی و مه لای گوند
زیاتر که سی تری لی نه ما بووه ۰۰۰

زور برسی بوو ۰۰۰ نانی نیوه رۆیشی نه خواردبوو ، بویه هیزی لی
برابوو ، زگی قۆره ی لیوه ده هات .

ناوه ناوه ش سه یریکی مه لای ده کرد ، دلای به و خۆش بوو له گه ل
خوی بیبا ته ماله وه و شتیکی ده رخوارد بدا . مه لاش که وتبووه گه رمه ی

نوێژان و نوێژی له دوای نوێژ داده بهست ۰۰۰ ناچار ئه ویش دهستی
به نوێژکردن کرد ۰۰۰ جارو باریش سه یڕیکی مه لای ده کردو له دلی
خۆیدا ده یووت (هه ر هه یچ نه بیته مه لا له گه ن خۆی ده مباته وه) .

کاتیک مه لا له نوێژکردن بۆ وه هه لسا سه ر پێ ، زۆر دلی خۆش
بوو ۰۰۰ ئه ویش وازی له نوێژکردن هه ناو خۆی ئاماده کرد . به لام مه لا
دهستی دایه قورئانیک و دانیشه وه ۰۰۰ دهستی کرد به قورئان خویندن
تا به ری به یان .

ئه ویش دهستی خسته ژیر چه ناگه ی ، تا به یانی که وته به یڕ کردنه وه .

مارتی ۱۹۸۷

« تەلەفزیۆنە رەش و سىپى يەكە »

تەلەفزیۆنە رەش و سىپى يەكەى لەمىژەو ھەبوو . . . ھەموو خەك
بوون بەخاوەنى تەلەفزیۆنى رەنگا و رەنگ ، ئەو ھەروا ماپۆو . . .

تەلەفزیۆنەكەى وەكو زەلامى بەكەوتوو شەت و گىر ببوو . . .
چۆن پىاوى پىر چاوەكانى شەش و بىش دەبىت ، ئەویش ئەوھا وینەكانى
بەشیاوى نیشان دەدا . . . دەتووت بە جنۆكە ئىش دەكا ھەردەمەى
لەسەر بارىك بوو . . . تەنانەت ھەندىك جاران وینەكانى سەر بەرەو
خوار دەنواند يان دەنگى دەنووسا و تا چەند سەعاتىك كپ دەبوو . . .
ھەراچى بکردبا پارەى پىنج كىلۆ گۆشتى نەدەكرد بۆيە قەت پىرى
لاى وەستای بۆ نەدەكردەو . ھەر جارىكىش وینەو دەنگى بشىوا
مشتەكۆلىكى پىادا دەكىشاو دەى ھىناو ھەرى جاران و دەى خستەو
گەر . . . تەنانەت وای لىھاتبوو چوار چىوہەكەى لەگەل زۆرى مشت
پىاكىشاندا شەق و پەق ببوو . . .

بەم شىوہە چەند سالىكى لەگەل بەسەر برد تاكو لەپر ياخى
بوو . وینەو دەنگ بەيەكجارى سەريان ھەلگرت و بە چەكوشىش
نەگەرانەو . . .

مناآه كان له بهر نه بينيني فليمي كارتون نارجهت بوون ۰۰۰ زور
بيري كرده وه شتيك بكات و دلي مناآه كاني نه رهنجيني ۰۰۰ بي
سوود بوو ۰۰۰

نيواره يه كي دره نك خستيه سهر شاني و بو باني نهومي
سه ره وه ي برد ۰۰۰ مناآه كان شاگه شكه بوون ووتيان :

- بابه دياره بومان چاك ده كه يته وه ؟

به زه رده خه نه وه ووتى :

- به لي روله گيان ههر ئيستا ۰۰۰

ئهمه نده ي ووت و تاكو هيزي له به ردا بوو له به رزايي دوو نه موم
فري ي دا خواره وه ۰۰۰

مناآه كان له پرمه ي گريانيان دا ووتيان :

- بابه گيان بو ليت شكاندين ، دياره ئيمهت خوش ناوي ؟

رووي تي كردن و به زه رده خه نه يه كه وه ووتى :

- ئيوم خوش ده وي بو يه شكاندم ۰۰۰ نه گهر وام نه كرد بابه قهت
نه ده بو وينه خاوه ني ته له فزيوني ره نكاو ره نك ، سه برم لي بگرن
سلفه يه كي بو وه رده گرم و ده يكرم .

كانوني يه كه مي ۱۹۸۴

« ووجاغ کوپر »

چووی بو بازارگه‌ی هه‌ره‌وه‌زی ۰۰۰ له شوینی فرۆشتنی شوشه ،
شوخیکی جوانی قر دریزت بینی ، له‌گه‌ل یه‌کیک له ئافره‌ته کریکاره‌کانی
بازارگه‌ گفتوگۆیان بوو ۰۰۰ به‌رامبه‌ری وه‌کو بت وه‌ستایت ، چاوت
خسته‌ ناو چاوی ۰۰۰ چه‌ند هه‌نگاوێک لێی چووینه‌ پێش ، ویستت
بی‌دوینی ، رووی خووی وه‌رچه‌رخاندو به‌ره‌و ده‌رگای ده‌ره‌وه‌ کشا ۰۰
که‌وتینه‌ دوای ۰۰۰ له‌به‌ر چری خه‌لکه‌که‌ بی‌ی نه‌گه‌یشتی ۰۰۰ له‌به‌رچاو
وون بوو ۰۰۰ هه‌لوێسته‌یه‌کت کردو که‌می‌ک بیرت کرده‌وه‌ ۰۰۰
گه‌رایته‌وه‌ لای ئه‌و ئافره‌ته‌ی توژێک پێشتر قسه‌ی له‌گه‌ل ده‌کرد ، بو‌وی
که‌وتنی ناوونیشانی رووی پرسیا‌رت تی‌ی کرد :

- ئه‌و ئافره‌ته‌ی پێش ئیستا له‌لات بوو ده‌تناسی ؟

- به‌لێ .

- منیش ده‌ی ناسم ، ویستم بی‌مه‌ لای به‌لام له‌به‌ر قه‌ره‌بالغی
نه‌متوانی و له‌به‌ر چاو وون بوو . . . مالیشیانم بزر کرده‌و
نایدۆزمه‌وه .

- ناوی ژیا‌نه ، کچی خالیدی برین‌پیچه‌ له‌گه‌ره‌کی مه‌نتکاوه .

هەر ئه و پۆژه چووئته گه ره كه كه ۰۰۰ دواي گه پان و سوپانئيكى
 زۆل هه موو برين پيچه كانى گه ره كت به سه ر كرده وه ۰۰ له سه ره تا له وه
 ده چوو ئيشه كه ت مه يسه ر نه پيٽ ۰۰۰ دوو باره به ماله كان هه لچيته وه
 ۰۰۰ گوايا مالميان به رامبه ر مزگه وته كه يه ۰۰۰ ياغر ياغر بوئ كه وتى يه
 رى ۰۰۰ گه يشتى يه جئ ۰۰۰ دوو جار پشميت ۰ ۰ ۰ هه لوئسته يه كت
 كرد ، له بيري خو ته وه و وت (دوو جار پشمين نيشانه ي خيره)
 شاگه شكه بوويت ۰۰۰ ناوى خوات لئ هينا ، چه ند هه نگاوئيكى تريس
 چووئته پيش ، گه يشتيته به رامبه ر ئه و ده رگايه ي ناوونيشانه كه يان بوئ
 هه لدا بوو ۰۰۰ په نجه ت كيشا به زه نگه كه دا ۰۰۰ زه لامئيكى پيرى شه ت و
 گيڤى به سالا چوو ده رگاي كرده وه ۰۰۰ پيٽ ووت :

– جه نابتان خاليدى برين پيچن ؟

له خو شيا نه تزانى چى بلئى ، كه وتى يه گيژاوى بير كرده وه ،
 مشاوه رت له گه ن خو تدا ده كرد ۰۰۰
 كابرا ئه بله ق مابوو ۰۰۰ له مه به ستت نه ده گه يشت ۰۰۰ زياتر لئيت
 هاته پيش ، رووى تئ كرديت ووتى :

– بو ده نگ ناكه يت ۰۰۰ ئيشت به من هه بوو !؟

راجله كيت ، ووريا بوويته وه ، توژي ك سه ره تاتكئى ژووره وه ت
 كرد له گو لئيكى به ستراره چى ترت نه ديت پيٽ ووت :
 – به لئى ، به لام چۆن بزانه تو هه مان كه سئيت !؟

به سه ر سوورمانه وه سه پيرى كرديت ، به مروئيكى شئواوت تئ
 گه يشت ۰۰۰ ده رگا كه ي به سه ر رووتدا داخست .

له بهر خۆتهوه ووتت :

- دلنیام خۆیه تی ، ناچینه ئهقلهوه له گه ره کیک دوو برین پیچ بهم
ناوه هه بن ۰۰ گریمان خۆیشی بوو ، چۆن داوای دهستی ئافره تیک
ده کری هیچی لی نه زاندری ۰۰۰ وویستت به قسه ی چاودیری میشکت
بکه یت و به سه ر (زات) دا زال بیت ووازی لی بهینیت به لام دوو دل
بوویت ۰۰۰ ئۆقرهت نه ما بوو ۰۰۰ بریارت دا شتیک بکه یت ۰ دوو باره
زه نگت لیداوه ۰ ده رگا که ی کرده وه ، هینستان وورتهت له ده م ده ر
نه چوو بوو ووتی :

- دیسان ئه وه تۆی ؟!

هیمنت کرده وه ، ووتت :

- زیانی کچت ۰۰۰

قسه کهت ته واو نه کرد بوو ، له قاقای پیکه نینی دا ، ووتی :

- هیچ منالم نی یه ، ووجاغ کویرم ۰

★ ★ ★

تی بینی ؟

(ذات) = ذات الدنيا

ذات العلیا = چاودیری میشکت

« پيشوازی »

جه نابی پاریزگار له گه ل مارسیدهسه که ی خو ی به کاروبازی تایبه تی
ناردی بو ئورۆزدی باک .

وای به باش زانی پیش چوونه ئه وی فیته به ده وره یه کی ناو بازاری
بو بکا تامه زرۆی سوار بوونی ئوتوموبیلی مارسیدهس بوو له
دوواوه دا وه کو لپرسراوه گه وره کان دانیشتبوو عه بدولای باش
چاوه شیش ههروه کو رۆژان له پیشه وه ی ئوتوموبیله که بوو .

له بهر خو یه وه ووتی :

— له وانیه ئه وه ی بیهینی بلی ئه مهش پاریزگاری نو ی یه ، خو
دووریش نی یه ! ئه وانیه ده بن به پاریزگار هیچیان له من زیاتر نی یه
ئه گه ره مه سه له بوونی شه هادهش بیته ئه وا به قه د دوو شه هاده ی ئه وان
هه ر ساقیت بوونم له سالانی خویندن دا هه یه ئه گه ر وا نه بوایه
ئیتستا له وانیشم بهت کرد بوو

ده یان بیری تر له ناو میسکیدا جه نجالی ده کرد تا گه یشتنه
ناو بازار ، له هه موو گۆره پانه کاندای قاچ درا به ئه رزاو هه یته سلایوان بو

دهسه نده ۰۰۰ نهو هاورپی یه قهت سلاوی لی نه کردبوو ، خوئی بو
دهچه مانده وه به هر دوو دهست سهلامی لی ده کرد .

سواربوونی مارسیدسیش هر ماوه یه که خوشه ۰۰۰ بیتزار
بوو ۰۰۰ بهره و ژورزدی که وتنه ری ۰۰۰

له دووره وه ده رگای ژورزدی بو خرایه سهر پشت ، مه گهر خوا
بزانی چون پیشوازی یه کی لی کرا ۰۰۰ له بهر چری خه لکه که جی
تایه کانی نه بوو بسوورپینه وه ۰۰۰ له گه هۆپ کردندا کریکارانی
گه راجه که تیکرا خوئیان هه لکوتا سهر ده رگاکه ، هر نه وه تا یه دهی
ده رگاکه له گه دهستی یان ده رنه ده چوو ۰۰۰ ده رگای ئوتوموبیله که یان
بو کرده وه ۰۰۰ له هه موو راستیکه وه رووی تی کرا ۰۰۰ هه ریه که ی
کۆمه لیک گله یی و گازانده و داخوازی بو هه لپشتی ۰۰۰ یه کینک
غه ساله ی ده وویست ۰۰۰ نهوی تر به فرکه رو ته له فزیونی ره نگاو ره نگ
یان ته باخی پینچ چاوه ی ده وویست ۰۰۰ کهس نه بوو شتی نهوی ۰۰۰

که سی یانی ته ریق نه کرده وه ، سه ری خوئی له قاندو ووتی :

— ناسانه ، ناسان .

له لایه که ی تریشه وه جه نابی به ریوه بهری ژورزدی به خوئی سکر تیرو
کۆمه لیک فه رمانبه ری یه وه وه کو کوچ کووچه به دوای یه که وه ریچکه یان
گرتبوو ، به ره و لای هاتن ۰۰۰

خوئیان کرده ناو زگی خه لکه که وه به دهست ریگیان بو کرده وه و
به ره و ژووره وه کشاندیان ۰۰۰

وهختابوو له پټکه نینا پهق ببا ، دانی بهخویدا گرت و قووتی دایه وه .

جه نابی بهر پویه بهر دهستی بو قهره و پته کهی برده وه و هه ندیگی تر
تووندی کردو چاویلکه کهشی تۆزیک هینا خوار وه ، دوی دوو ئجم و کوکه
کوکیک پوی تی کردو کهوته ستایشی خوئی و خستنه پوی
گیروگرفتی کارو تهنگ چه له مهی پۆژانه و زال بوونی بلیمه تانهی خوئی
بهسهر نه و هه موو ته گه رانه دا بی نه وهی که سیش پئی زانی بیت . . .

نه ونده لهسه ر پۆیشت تا کارگه یشته نه وه ، وویستی به زوویی
پئی بلی و قسه که لیتره دا بپریته وه . به لام ماوهی نه دا ، زیاتر
تی هه لچۆوه ، نه و جار ه یان زیاتر له جار ان به هه ماسه وه قسه ی ده کردو
ناره قی سوورو شینی به ده ردا بوو .

ناچار بوو سه ری خوئی بو بله قینیت و ته ئیدی بکا .

سه ر له قاندن و په سه ند کردنی نه ویش هینده ی تر تیژی کرده وه تا
وای لیها ت کونه کای چه ند ساله ی بو به با کرد . زۆر بیتزار بوو . . .
زانی ووس نابیته وه ، هیچی تر خوئی بو نه گیراو پئی ووت :

— من سکر تیری پاریزگارم ، به ناوی جه نابه وه هاتوومه به فر
که ریگ و ته له فزیۆنیکی ره نگاو ره نگ بو ماله وه یان وه ربگرم .
نه گه ریش بلوی شتیکیش له م بابه تانه بده یته من خراب نییه .

چه په سا . . . ره نگی زه رد هه لگه را . . . سه ری خسته سه ر
میزه که و نووقه ی لیوه برا .

بهسه د فاتیحه و قول و لالا به ناگای هینایه وه و داواکهی لئی دووباره

• کرده وه

وهره قهیه کی پراکیشا بهر ده می و پئی ووت :

• نه مهش داخوازی به که ی جه نابی پاریزگار •

نه ویش ووتی :

• نهی هی من ؟

به سه ری لئیوی به وه و ه لایمی دایه وه و ووتی :

• ده توانیت وه کو نه م خه لکه چاوه پئی بیت •

ماییسی ۱۹۸۷

« تابلۆ »

هونهرمه نديك هه تا مرديش نه يتواني ديمه ني گونده كه ي بخاته ناو
چوارچيويه تابلۆيهك ... دريژاي ته مه ني به په نگ كردني نه و تا كه
تابلۆيه به سه ر برد ...

هه ر جاريك ته واوي ده كرد ، دواي تي پرووانينيكي قوول به راست و
چه پ فلچه ي په نكي پيدا ده هينا ، ده يكوژانده وه . وا ي ليها ت كو مه ليك
په نگ له سه ر پرووي تابلۆكه دا كه له كه بوو ، وه كو په لكه زيپينه ي پاش
باراني به هاران خوي ده نواند ...

كه مرد ته نيا نه و تابلۆيه ي له دوا به جي ما ...

« شانۆگه‌ری یه‌کی سه‌رنه‌که‌و توو »

دوای جاردان و بانگاشه بو کردنیکی زۆر ، په‌رده له‌سه‌ر شانۆ
هه‌لدرايه‌وه جه‌ماوه‌ریکی زۆر له هونه‌ردۆستان دانیشتبوون

شانۆگه‌ری یه‌که پیشکەش کرا مێرد مندالێک ده‌وری کویخای
ده‌گیرا زه‌لامیکی سه‌رو ریش ماشیش له‌ده‌وری لاویک دا

غه‌لبه‌ غه‌لب له‌ناو هۆله‌که په‌یا بوو دانه دانه بینه‌ران پشتیان
له‌شانۆ کردو به‌ره‌و ده‌رگا خۆیان خزانده ته‌نیا ده‌ره‌ینه‌رو
ئه‌کته‌ره‌کان له‌وی مانه‌وه .

« ئەو شاعىرى كەشىت بوو »

بوو غەلبە غەلب ۰۰۰ ئاورىكم له دوام دايەو ، خەلكى بازار
بەسەر يەكدا پزا بوون ۰۰۰ يەك پارچە رەش دەچوونەو ۰۰۰ لەو
دەچوو شتىك بدرىت يان ھەوائىكى گرینگ جار بدرىت ۰۰۰

منىش وەكو خەلكەكە رووم تى تى کردو خۆم خزاندە ناويانەو ۰۰۰
ھىچم بەدى نەکرد ۰۰۰ رووم تى کردو پىم ووتن :

– من ھىچ بەدى ناکەم ، ئىو لەدەورەى چى كۆبونەتەو ؟!

بەدەست ئىشارەت يان بو زەلامىك کرد ، ووتيان :

– ئەم شاعىرە ئىستا شىت بوو .

سوچاس

- بۆ مامۆستای چیرۆك نووس (حسین عارف) بۆ پیاچووننهوهو سهرنجدانى لهسهر چیرۆكهكانى ئەم كتیبه .
- بۆ برای چیرۆك نووسم كاك (سابیر رهشید) بۆ پیاچووننهوهی له رووی هونهری و زمانهوانیهوه .
- بۆ برای فۆلكلۆر پهروهه (سهعدوئلا شیخانی) كه ئهركى له چاپدانى ئەم كتیبهوه سههرپهرشتی چاپی گرته ئهستۆی خوێ .
- بۆ هونهرمه نه (محسن محمد امین) كه نهخشه ی بهرگهكه ی بۆ كیشاوم .

نووسەر له چەند دیرێكدا

- كەمال سەعدی ، له ساڵی ۱۹۵۶دا له دایك بووه .
- له شاری هەولێردا پێشەوی پارێزە .
- له ئەدەبدا چیرۆك نووسەو له هونەردا شێوەكارە .

له بەرھەمە چاپکراوەکانی نووسەر

- ۱ - شەش کورتە چیرۆکی کوردی - ۱۹۷۶ - بە هاوبەشی لە گەڵ ساپیڕ رەشیددا .
- ۲ - کۆمەڵە چیرۆکێک بە ناوی (وون بوون) - ۱۹۸۴ - .
- ۳ - دەرگا - چیرۆك - ۱۹۹۰ .

نرخى (۱) دیناره

رقم الايداع في دار الكتب والوثائق ببغداد ۸۸۵ لسنة ۱۹۹۰
